

Inspirationsmateriale til undervisning

Arbejde med plejebørn i puberteten

40157

Udviklet af:
Irene Rasmussen
Klosterbanken 54
4200 Slagelse
Tlf.: 58548048

1. Uddannelsesmålets sammenhæng til FKB/TAK

At leve med et teenage-plejebarn i huset er for mange plejeforældre en daglig udfordring, der kan opleves som en kamp om magten i familien. Barnet ændrer sig fra at deltage aktivt i familiens sociale liv til forme sit eget liv, hvor samværet med kammerater får en større betydning. Denne proces, der kan være svær for mange forældre, er ofte særdeles konfliktfyldt for plejeforældre. Plejeforældrene skal både have kendskab til det normale barns fysiske og psykiske udvikling i puberteten, kunne forstå plejebarnets særlige reaktioner og de skal kunne tilrettelægge et miljø, hvor barnet kan blive støttet i sin identitetsudvikling. Plejeforældre skal være klar over, at overgangen fra barndommen til voksenlivet kan være en særdeles vanskelig periode i det anbragte barns udvikling.

Arbejdsfunktioner

Arbejdet som plejefamilie for børn i puberteten er som oftest krævende og mange plejeforhold brister i denne periode. Plejefamilien skal fungere som almindelig familie, der tilbyder omsorg og følelsesmæssig involvering med det for øje, at barnet skal etablere en tilknytning til plejefamilien. Plejefamilien skal kunne rumme, at barnet i sin søgen efter egen identitet kan føle sig mere tilknyttet til sine biologiske forældre. Plejeforældrene skal give barnet plads til at finde ud af, "hvem er jeg " samtidig med, at de overfor barnets forældre og de offentlige myndigheder skal stå til ansvar for de rammer, indenfor hvilke barnet skal have plads til udvikling.

Deltagerforudsætninger

Deltagerne vil have meget forskellige forudsætninger. Der vil være plejeforældre med begrænset erfaring som plejefamilie for pubertetsbørn og plejefamilier med adskillige års erfaring for arbejdet som plejefamilier for disse børn. De fleste deltager vil være uden en pædagogisk uddannelse, der vil dog også være plejeforældre med en pædagogisk uddannelse og erfaring i arbejdet med anbragte unge. De fleste vil være uvante med at være i en undervisningssituation, hvilket der bør tages højde for i tilrettelæggelsen af uddannelsen.

Struktur

Det vil være hensigtsmæssigt, at deltagerne har deltaget i uddannelsen "Familiepleje - pædagogik og samarbejde" samt temauddannelserne "Anbragte børns udvikling" og "Plejefamiliens samarbejde med barnets forældre" og det kan anbefales, at deltagerne efterfølgende deltager i de øvrige AMU-uddannelser målrettet

Arbejde med plejebørn i puberteten

Inspirationsmateriale til undervisning

arbejdet med anbragte børn, temauddannelserne: "Tværfagligt samarbejde om plejebarnet" og "Plejebarnets relation til plejefamiliens børn".

2. Ideer til tilrettelæggelse

Uddannelsen er planlagt til at kunne afholdes over 15 timer fordelt på 2 undervisningsdage.

I tilrettelæggelsen skal der tages højde for, at deltageres situation kan være meget forskellig. I undervisningen lægges der vægt på, at deltagerne får mulighed for at arbejde ud fra egne erfaringer. Undervisningen foregår i dialog med deltagerne.

Undervisningen bør være praksisorienteret. Dette betyder, at de teoretiske oplæg eksemplificeres, gerne med deltageres praktiske eksempler. Det vægtes højt, at deltagerne arbejder med egne holdninger og forestillinger, da praksis erfaringsmæssigt tager udgangspunkt i disse.

Uddannelsen skal være procesorienteret, det må derfor anbefales, at det er den samme underviser under hele uddannelsen. Det kan anbefales, at en tidligere eller nuværende anbragt teenager inddrages i undervisningen.

Temaer

Uddannelsen indeholder følgende temaer:

1. Præsentation og introduktion til uddannelsen
2. Hvad er puberteten?
 - Barnets fysiske og psykiske udvikling i puberteten.
 - Unge og identitetsdannelse.
 - Subkulturer – gruppedannelse.
3. Det anbragte barns baggrund og dennes betydning for barnets identitetsudvikling.
4. Tilrettelæggelse af det pædagogiske arbejde i plejefamilien.
 - Pubertetskonflikter – håndtering af konflikter
 - Hvordan overlever man med et teenage-plejebarn i huset?
5. Afslutning og evaluering.

Tema 1**Præsentation og introduktion til uddannelsen.**

I introduktionen lægges der vægt på at få skabt en åben og tillidsfuld atmosfære. Deltagerne præsenterer sig for hinanden, hvor de fortæller om egne erfaringer med anbragte børn herunder anbragte børn i puberteten. Præsentationen indeholder tillige en beskrivelse af deltagerens individuelle forventninger til temauddannelsen.

Deltagerens forventninger noteres til brug for evalueringen. Dersom deltagerens forventninger er udenfor uddannelsens mål, anbefales det, at give en klar tilbagemelding på dette fra uddannelsens begyndelse.

Uddannelsens mål konkretiseres af underviseren. Deltagerne opfordres til at være med ansvarlig for forløbet af uddannelsen, dels ved at bidrage med egne eksempler, dels ved at være lyttende til meddeltagerens fortællinger.

Introduktionen er en vigtig del af et uddannelsesforløb, det bør derfor vægtes højt, at introduktionen foregår i en respektfuld, anerkendende tone.

Tema 2.**Hvad er puberteten? Herunder barnets fysiske og psykiske udvikling i puberteten samt identitetsdannelse.**

Der gives et kort oplæg, hvor underviseren kommer med eksempler på, hvordan diskussionen af begrebet pubertet gribes an. Pubertet beskrives fra biologisk synsvinkel som tidsrummet mellem barndom og voksenlivet, hvor evnen til forplantning udvikles. Fra en psykologisk synsvinkel er puberteten den periode, hvor barnet søger sin egen identitet og afprøver sin selvstændighed. Fra en sociologisk synsvinkel ændrer beskrivelsen sig historisk. I dag beskrives puberteten/teenage årene som den periode, hvor livet skal leves, grænser afprøves. Derefter er der en brainstorm, hvor deltagerne reflekterer over ordet "pubertet". Formålet er at afdekke den mangfoldighed af bekymringer, fordomme og forventninger, der er til denne periode i et menneskes udvikling.

Efterfølgende gives et oplæg om barnets fysiske og psykiske udvikling i puberteten, hvor forskelligheden i pigers og drenges udvikling indgår. Dette oplæg sker i dialog med kursisterne, hvor deltagerens egen erfaring i puberteten inddrages.

Underviseren giver et oplæg omkring identitetsdannelse, rollemodeller, ungdomskulter, gruppeidentitet, subkulturer, gruppeuniformer/signaler.

Af litteratur henvises til: Davidsen, Mette-Marie: Tiden med en teenager. Urwald, Ann Mari: Ung Kærlighed.

Tema 3

Det anbragte barns baggrund og dennes betydning for barnets identitetsdannelse.

Der gives et kort oplæg om tilknytning og dannelse af relation. Hvad er tilknytning, og hvordan opstår og vedligeholdes en relation? Oplægget tager udgangspunkt i det lille barns udvikling og evnen til at danne relation og dermed udvikle selvværd. Dette emne er særdeles relevant, da puberteten "står ovenpå" den tidlige opvækst, forstået på den måde, at de kompetencer/erfaringer på godt og ondt, barnet har tilegnet sig gennem opvæksten, kommer til udtryk i puberteten. Barnet i puberteten vil ofte søge tilknytningen til sin familie i håb om at blive elsket og anerkendt og tage afstand fra plejefamilien, eller tage skarp afstand fra sin familie, i håb om at blive elsket og anerkendt i plejefamilien. I undervisningen indgår en bevidstgørelse af den indre konflikt barnet lever med.

Øvelsen under "Opgaver og undervisningsmaterialer" kan indgå under dette tema.

Tema 4

Tilrettelæggelse af det pædagogiske arbejde i plejefamilien.

Ud fra uddannelsens teoretiske oplæg og drøftelser om arbejdet med anbragte børn i puberteten, giver underviseren et oplæg om grundlæggende værdier i tilrettelæggelsen af det pædagogiske arbejde i plejefamilien. Her vægtes plejeforældrenes deltagelse og interesse for barnets liv, respektfuldhed overfor barnets indre kaos, omsorg og anerkendelse og tydelige voksne.

Pubertetskonflikter og håndtering af disse.

Med udgangspunkt i deltagernes erfaring med anbragte børn i puberteten, drøftes de konflikter, der kan opstå. I drøftelserne indgår, deltagernes egen oplevelse af egen pubertet, hvilke konflikter de havde med deres forældre, hvad der var støtte i udviklingen, og hvor de fik denne støtte fra, hvordan denne erfaring har indflydelse på deres arbejde i dag som plejefamilie.

Der drøftes, hvordan plejeforældrene kan bevare overskud og lyst til at arbejde med pubertetsplejebarnet?

Herunder drøftes der i plenum, nødvendigheden af at plejefamilien støttes i arbejdet og af hvem (supervisor – kurator – sagsbehandler).

Litteratur. Schwarts, Ida: Socialpædagogik og anbragte børn.

Hammerich, Else m.fl: Konflikt og Kontakt.

Tema 5

Afslutning og evaluering.

Uddannelsen afsluttes med evaluering, hvor deltagerne giver en tilbagemelding på uddannelsens indhold og egen udbytte af kursusforløbet, det sidste set i relation til de forventninger, kursisterne præsenterede ved uddannelsen 1. dag.

3. Opgaver og undervisningsmaterialer

Deltagerne får til opgave hver især at udarbejde et diagram over deres egen familie. Af diagrammet bør fremgå, hvordan relationerne i familien er. Formålet med øvelsen er at få deltagerne til at reflektere over egen familiekonstellation, herunder plejebarnets tilknytning til de enkelte familiemedlemmer. Deltagerne drøfter efterfølgende diagrammet i mindre grupper á 2 – 3 deltagere. Øvelsen afsluttes med en drøftelse i plenum, hvor deltagerne fortæller om sine oplevelser med øvelsen.

4. Litteraturliste mv.

Schwarts, Ida: Socialpædagogik og anbragte børn. Socialpædagogisk bibliotek. ISBN: 87-00-48684-1.

Schwarts, Ida: Livsværdier og ny faglighed. Semi-forlaget. ISBN: 87-90653-10-6.

Urwald, Ann Mari: Ung Kærlighed. Forlaget LM. ISBN: 87-7476-348-2.

Knudsen Ann-Elisabeth: Seje drenge og Super seje piger. Schønberg. ISBN: 978-87-570-1668-0.

Søndergaard, Per Straarup: Seje Tøser stakkels piger. Kroghs Forlag. ISBN: 87-624-0408-3.

Hellinger, Bert: Kærlighedens skjulte symmetri. Familierelationer. Forlaget Borgen. ISBN: 87-21-02529-0.

Arbejde med plejebørn i puberteten

Inspirationsmateriale til undervisning

Davidsen, Mette-Marie: Tiden med en teen-ager. Aschehoug Dansk Forlag.
ISBN:87-11-26729-1.

Andersen, Else Marie: Baglandet på Vesterbro – et sted for tidligere anbragte.
Forlaget AXEL. ISBN: 87-88210-286.

Strøm, Ingrid: Livshistoriebøger – en hjælp til identitets- og selvværdsudvikling.
Dafolo Forlag. ISBN: 87-7320 861-2.

Egelund Nielsen, Henrik: Så kommer du til et nyt sted. Forlaget børn og unge.
ISBN:87-89780-90-6.

Hammerich, Else m.fl: Konflikt og Kontakt. Forlaget Hovedland.
ISBN: 87-7739-914-5.